

CDA

VERKIEZINGSPROGRAMMA

CDA MAASTRICHT

GEMEENTERAADSVERKIEZINGEN 2022

VASTGESTELD DOOR ALV VAN 20 OKTOBER

INHOUDSOPGAVE

	Voorwoord	3
	Inleiding	4
I	Onze prioriteiten	5
II	Thema Thuis 2.1. Familie en gezin 2.2. Meer aandacht voor onze ouderen 2.3. Leefbare buurten	7
III	Een sterke, veilige en verantwoorde samenleving 3.1. Zorg die voor iedereen beschikbaar, bereikbaar en betaalbaar is 3.2. Goed onderwijs dat iedereen gelijke kansen biedt 3.3. Een sterke samenleving van vrijwilligers en verenigingen.	14
IV	Een eerlijke economie 4.1. Een eerlijke, innovatieve en weerbare economie 4.2. Meer mogelijkheden om te wonen 4.3. Rentmeesterschap in duurzaamheid en klimaat	20
V	Een betrouwbare en dienstbare overheid 5.1. Een dienstbare gemeentelijke overheid 5.2. Een veilig Maastricht 5.3. Maastricht: een echte cultuurstad.	27
VI	Waarden en tradities	32

VOORWOORD

Het CDA Maastricht is een open en brede volkspartij die de samenleving centraal stelt. Het is onze visie op de samenleving die ons dan ook onderscheidt van de overige politieke partijen. Wij kiezen niet voor een samenleving met een grote rol voor staat of markt of één die draait om 'ieder voor zich', maar voor een samenleving waarin we 'zij aan zij' staan. In die samenleving bieden omzien naar elkaar, samenwerking en gedeelde verantwoordelijkheid perspectief en vertrouwen en staan we samen sterker dan alleen. We hebben immers de verantwoordelijkheid om niet alleen goed voor onszelf en de mensen om ons heen te zorgen, maar we hebben ook de verantwoordelijkheid om naar vermogen bij te dragen aan iets dat groter is dan onszelf: de samenleving waar we onderdeel van zijn. Dit komt mede tot uiting in de betrokkenheid van mensen bij hun stad, hun gezin, hun school, hun buurt, hun kerk of hun vereniging. Dat is een belangrijk draagvlak voor het leven in onze stad Maastricht.

Het CDA Maastricht maakt ook deel uit van het landelijke CDA, hetgeen mede tot uiting komt in onze keuze om in dit programma aan te sluiten op de landelijke thema's.

We onderschrijven de uitgangspunten van het CDA:

- Solidariteit: mensen zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden en zijn het gelukkigst als zij in gemeenschap met anderen leven en worden gezien en gewaardeerd.
- Publieke gerechtigheid: de rechtstaat is een onmisbare voorwaarde voor de bescherming van de menselijke waardigheid. De overheid heeft de taak om mens en schepping tot hun recht te laten komen, de vrede te bewaken en het recht te onderhouden.
- Gespreide verantwoordelijkheid: we dragen een eigen en gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de schepping en het algemeen welzijn, om zowel persoon als gemeenschap te laten floreren. De overheid is niet het centrum van de samenleving: ze moet ruimte laten voor variëteit en veelkleurigheid.
- Rentmeesterschap: vanuit een besef van verbondenheid tussen generaties zijn mensen geroepen tot zorg voor natuur en cultuur en het creatief doorgeven wat van waarde is.

Doordat we onderdeel zijn van het landelijke CDA heeft onze gemeenteraadsfractie ook gemakkelijk toegang tot bewindslieden, Tweede Kamerfractie, Statenfractie en Europese fractie zijn er ook gemakkelijk contacten te leggen met CDA fracties van omliggende gemeenten.

Ons verkiezingsprogramma is vooral een veranderagenda, waarin we in hoofdlijnen onze visie neerleggen en aangegeven waarom we bepaalde keuzes maken. Dat geeft ruimte en richting aan onze raadsleden om na de verkiezingen te doen wat nodig is.

We kunnen immers niet precies voorspellen voor welke problemen en uitdagingen onze stad de komende vier jaren zal komen te staan.

Bij onze keuzes in de komende raadsperiode zijn drie uitgangspunten leidend:

- **Een gemeentelijke overheid die dienstbaar is aan de samenleving:**

Willen de inwoners van Maastricht vertrouwen hebben in hun overheid, dan zal die overheid een betrouwbare overheid dienen te zijn. Niet alleen een overheid die de haar opgedragen taken uitvoert tot tevredenheid van de burgers, maar ook een overheid die erop is gericht om zo goed mogelijk in te spelen op de behoeften van de inwoners en die zo goed mogelijk luistert naar hun wensen en noden. Kortom: een gemeentebestuur dat er is voor de mensen en niet andersom.

- **Een beleid dat aan preventie een grote rol toekent:**

Hoe langer hoe meer wordt duidelijk dat veel problemen van onze maatschappij sneller en goedkoper zijn op te lossen door een goed preventief beleid. In de gezondheidszorg is veel winst te halen door het stimuleren van een gezondere leefstijl. Aandacht voor sport, welzijn en recreatie bij jongeren voorkomt een te hoge instroom in de Jeugdzorg. Gezellige buurten met bruisende verenigingen voorkomen eenzaamheid en depressies, e.d.. Investeren in preventie is niet altijd gemakkelijk, want de mate waarin problemen die daarmee worden voorkomen zijn niet altijd goed zichtbaar en meetbaar in beeld te brengen en kosten vaak tijd voor het effect duidelijk is. Dat roept altijd vragen op over het rendement van zo'n beleid, maar toch zijn die investeringen heel hard nodig.

- **Veel meer aandacht voor de uitvoering van het beleid.**

Te lang is er te weinig aandacht geweest voor de vraag of het vastgestelde beleid ook goed wordt uitgevoerd en wat de effecten daarvan zijn: wat leveren we als gemeente en willen we dat ook en komt dat ook op de goede plek? Op allerlei niveaus is te zien dat het gebrek aan aandacht voor de uitvoering geen goede keuze was. De uitvoering van beleid is allereerst afhankelijk van de vraag of er geen onnodig en teveel beleid wordt gemaakt en of dit ook niet te ingewikkeld is. Dat is zowel voor de ambtelijke organisatie van belang die dit moet uitvoeren als voor de burgers die met die uitvoering van beleid te maken krijgen. Daarom kiezen we voor een versterking van de kwaliteit van de gemeentelijke regelingen en besluiten. We zullen er ook op toezien dat de gemeentelijke uitvoeringsorganisaties voldoende capaciteit, kennis en expertise hebben om dit te doen. Tevens zal die uitvoering dienen plaats te vinden binnen de afgesproken financiële budgetten, om te voorkomen dat overschrijdingen leiden tot bezuinigingen op andere essentiële gebieden. Met behulp van een goede evaluatie en monitoring van het gevoerde beleid zal de Gemeenteraad periodiek geïnformeerd dienen te worden over de effecten van

I - ONZE TIEN PRORITEITEN

1. **Opkomen voor kwetsbare groepen:** we willen door een integrale aanpak armoede bestrijden, met name bij kinderen en ouderen. Ook dient het veel te grote aantal mensen dat laaggeletterd is geholpen te worden met behulp van gerichte activiteiten. Nieuwkomers worden ondersteund bij een goede integratie in de samenleving. De informatie en communicatie vanuit de gemeente is begrijpelijk en naast digitaal ook op papier beschikbaar.
2. **Streven naar goede zorg voor iedereen:** we zetten ons in voor een toegankelijke, laagdrempelige en betaalbare zorg die van goede kwaliteit is. Zorg die voor iedereen passend en bereikbaar is. We bewaken dat het sociaal voorzieningenniveau op peil blijft. We vinden ook dat er voldoende bejaardentehuizen moeten zijn voor de Maastrichtenaren die daarvoor kiezen.
3. **Zorgen voor aantrekkelijke en leefbare buurten:** we streven naar buurten die gemengd zijn samengesteld en waar aandacht is voor verbinding van alle doelgroepen. Elke buurt dient te beschikken over een kloppend hart en een gezinsloket in het kindcentrum. We stimuleren de inzet van wijk- en buurtteams met een eigen budget, die samenwerken met veel partners om zo een integrale aanpak te kunnen leveren. We zijn voor aanspreekpunten in de wijken waar wijkbewoners met hun vragen terecht kunnen.
4. **Ondersteuning van verenigingen:** ons beleid is dat verenigingen voldoende subsidie moeten krijgen en ook voldoende ambtelijke ondersteuning en dat er tevens een aanbod is van faciliteiten als zalen, sport- en spelvoorzieningen e.d.. We willen de deelname aan sport en cultuur verder stimuleren. De lasten voor verenigingen dienen te worden verlaagd. We zetten in op een gebouw waar de verenigingen hun opslag van materialen kunnen doen.
5. **Ijveren voor voldoende woningen voor iedereen:** we vinden het noodzakelijk dat er voldoende , betaalbare en kwalitatief goede woningen beschikbaar zijn voor de huidige en toekomstige Maastrichtenaren. Daarbij dient er extra aandacht te zijn voor ouderen, starters en jongeren. Het bouwen van campussen is noodzakelijk om te zorgen voor voldoende woonruimte voor studenten.
6. **Blijven inzetten voor een bloeiend bedrijfsleven:** we zijn voorstanders van een actieve acquisitie om (grote) bedrijven met echte banen naar Maastricht te halen. Een goed vestigingsklimaat is daarvoor van groot belang. Het MKB verdient onze steun, onder andere door vermindering van het aantal regels. Mede door aanvalsplan leegstand ervoor zorgen dat Maastricht een aantrekkelijke koopstad blijft.
7. **Aanpakken oorzaken en gevolgen klimaatverandering:** we zijn voor het stimuleren van het isoleren van woningen en bedrijven en het plaatsen van zonnepanelen daarop. Waar dat mogelijk is worden zonneweides gerealiseerd. De gevolgen van klimaatverandering worden aangepakt door maatregelen tegen hoog water (verbreding Maas) en tegen droogte , door meer groen (stadnatuur) en een gereguleerde afvoer van hemelwater te realiseren.

8. **Versterken van een aantrekkelijk cultuuraanbod:** we vinden het van groot belang dat het unieke karakter van Maastricht behouden blijft door voldoende uitgaven voor beheer en onderhoud van ons culturele erfgoed (waardevolle monumenten en kerken, publieke kunstcollecties, archieven) maar ook van ons immateriële erfgoed (Volksfeesten, lokale tradities, Maastrichtse taal e.d.).
9. **Meewerken aan een goed onderwijs met gelijke kansen voor ieder:** we achten goed onderwijs van groot belang om zowel een sociale als vitale stad te kunnen zijn. Van belang is het vroegtijdig wegwerken van achterstanden door een gericht beleid in de voor- en voerschoolse periode. Vanuit haar huisvestingstaak draagt de gemeente bij aan een goede huisvesting van de kindcentra en gebouwen voor voortgezet onderwijs. Dat geldt met name voor een snelle realisering van een campus voor voortgezet onderwijs in Maastricht Oost.
10. **Versterken van de gemeentelijke organisatie:** We zijn voor een versterking van de gemeentelijke organisatie door investeringen in de kwaliteit en capaciteit, zodat deze haar taken ook goed kan vervullen. Dat komt ook tot uiting in het aanstellen van meer handhavers (overal afval, geen discipline bij stallen fietsen, illegale woningsplitsing, snelheidsovertredingen e.d.)

II - THUIS

Zorg voor elkaar begint dicht bij huis. Het gezin is de plek waar je opgroeit. In onze gezinnen en families zorgen we voor elkaar en voelen we ons thuis. Daarom beschermen en versterken wij dat wat het belangrijkste is in het leven. In die zorg voor elkaar nemen ouderen en zwakkeren een aparte plaats in en kunnen ze rekenen op onze aandacht en zorg. Zowel voor gezinnen als ouderen is de buurt waar ze wonen van groot belang. Het CDA wil daarom investeren in de verbetering en versterking van buurten.

2.1 - FAMILIE EN GEZIN

De plaatsen waar kinderen opgroeien- gezin, school, buurt en vereniging- verdienen ondersteuning en waardering.

De zorg voor elkaar begint thuis: in de gezinnen en families waar we opgroeien en waar kinderen veel leren wat ze later nodig hebben. Ieder gezin of familie is een thuis. Gezinnen bieden een veilige omgeving waar kinderen liefdevol kunnen opgroeien, waarden en normen krijgen overgedragen en leren samen te leven. Familie is vaak ook de plek waar we bescherming en ondersteuning vinden, waarmee we de mooiste momenten van ons leven vieren en ons leed delen als het moeilijk wordt. De gemene deler in alle duurzame relaties is de zorg, liefde en verantwoordelijkheid van mensen voor elkaar. Het maakt geen verschil of je alleen woont, met zijn tweeën of met meer, in een traditioneel gezin, in een samengesteld gezin, als alleenstaande ouder of in een regenbooggezin. Daar waar mensen onvoorwaardelijk voor elkaar zorgen en elkaar steunen ben je geborgen en beschermd.

Maar juist dat beeld van thuis staat steeds vaker onder druk. Voor jonge gezinnen is de combinatie van werken en zorgen topsport. Het is permanent spitsuur en daardoor is er regelmatig te weinig tijd voor elkaar. Vaak bieden ouders van jonge gezinnen ook mantelzorg aan hun (groot)ouders aan en zijn ze vaak ook actief als vrijwilliger. Dat thuis levert bij een te grote groep Maastrichtenaren ook problemen op omdat ze te weinig in staat zijn om goed te participeren in de samenleving. Deze groep kent grote achterstanden op het gebied van opleiding, geletterdheid, arbeidsparticipatie, gezondheid, levensverwachting en armoede. Te veel gezinnen in Maastricht kampen ook nog steeds met armoede. Maastricht staat in de top tien van steden met de meeste armoede. Het betreft zo'n 2.500 kinderen en evenveel ouderen. Dat vraagt om een brede aanpak van de dieperliggende oorzaken van deze armoede. Het is meestal niet alleen werkeloosheid die tot armoede leidt, maar een combinatie van factoren als eenzaamheid, relatiebreuk, een lage arbeidsparticipatie, laaggeletterdheid, stress en stijgende woon- en zorglasten. De zorg voor elkaar betreft ook onze jongeren die vragen om onze inzet om te voorkomen dat jongeren van nu veel minder kansen krijgen dan de generaties voor hen.

Gezinnen met middeninkomens merken steeds vaker dat ze buiten allerlei regelingen vallen en voor alles de volle mep moeten betalen. Dat moet anders. Wij kiezen in onze stad voor een gezinsvriendelijke samenleving, waar het belang van onze kinderen en gezinnen steeds voorop staat. Omdat sterke gezinnen en hechte families de basis zijn waar je altijd op kan terugvallen: de hoeksteen van onze samenleving.

Ons beleid voor de komende raadsperiode:

- Veel kwetsbare gezinnen zijn een steeds groter deel van hun inkomen kwijt aan vaste lasten. Daarom streven we binnen gemeentelijke regelingen naar lastenverlichting voor kwetsbare gezinnen met kinderen.
- In het kader van de energietransitie zullen voor de gezinnen en burgers de extra uitgaven voor energiebesparing en isolatie van de eigen woning betaalbaar zijn.
- Voor veel gezinnen die de 'weg 'niet weten dient er in kindcentra een gezinsloket gerealiseerd te worden, waar informatie uitgewisseld kan worden en hulp gevraagd kan worden bij het aanvragen van regelingen. Tevens dient er een goede en laagdrempelig georganiseerde hulp beschikbaar te zijn voor probleemgezinnen in buurtcentra en/of door wijkteams, die elkaar ook onderling informeren over de aanpak van het gezin. Gezinnen dienen zoveel mogelijk geholpen te worden door één regisseur.
- Nog te veel Maastrichtenaren kampen met armoede. Daarom dient het beleid gericht te zijn op een substantiële vermindering van armoede. Daarvoor dient op basis van een analyse van de dieperliggende oorzaken een aanpak te worden gehanteerd, waarin de beleidsvelden die invloed hebben op de vermindering van armoede integraal samenwerken. We willen het budget voor armoedebestrijding onverkort overeind houden, met daarbij bijzondere aandacht voor kinderen.
- Mantelzorg overkomt je. Dat doe je als een naaste je zorg nodig heeft. Wij willen een zo goed mogelijke ondersteuning voor mantelzorgers om die zorg ook te kunnen bieden. Het steunpunt Mantelzorg Maastricht/Heuvelland begeleidt mantelzorgers met praktische adviezen, cursussen en workshops en zorgt er tevens voor dat mantelzorgers vervangen kunnen worden als deze er even uit willen. Wij willen dat dit steunpunt zo goed mogelijk functioneert en waar nodig wordt versterkt. Er dient tevens een goede samenwerking plaats te vinden tussen professionals en mantelzorgers.
- Om de druk op gezinnen te verlichten kan de gemeente als werkgever een voorbeeldfunctie vervullen. Ze kan dit o.a. doen door te stimuleren dat bij de functies waar dat kan en op basis van de ervaringen in Coronatijd voor een gedeelte thuis werken voor met name ouders met jonge kinderen beter mogelijk wordt gemaakt. Daardoor ontstaat er ook minder druk op vervoersstromen en openbaar vervoer. Belangrijk is ook dat er meer ruimte komt voor een goede en betaalbare kinderopvang. Tevens kan de gemeente in haar rol als werkgever afspraken maken over ruimere mogelijkheden voor calamiteitenverlof en rouwverlof.

- De gemeente initieert en stimuleert voorstellen die leiden tot meer bewegen van kinderen en jongeren. Dat is niet alleen van belang voor het tegengaan van overgewicht, maar vormt vaak ook een onderdeel van het behandelplan van jongeren met psychische problemen.
- De toegang van kinderen en jongeren tot sport en cultuur wordt door de gemeente gewaarborgd. Ze doet dat door te participeren in het Jeugdfonds Sport&Cultuur. De gemeente dient voor die participatie wel voldoende geld beschikbaar te stellen. Kinderen die in een situatie van armoede verkeren, krijgen de kosten voor lidmaatschap, lessen en materialen vergoed. Informatie over de mogelijkheden die er zijn wordt aan ouders verstrekt en ook de kinderen worden via scholen of wijkcentra hierover geïnformeerd.
- Mensen met een beperking zijn burgers die net als iedereen mee willen doen in onze samenleving. In lijn met het VN-Verdrag voor mensen met een handicap kijken we niet naar wat niet kan, maar zoeken we altijd naar oplossingen hoe het wel kan. Wij willen meer mogelijkheden voor sport en beweging.
- Om voor hen de toegang tot de woonmarkt beter mogelijk te maken, stimuleert de gemeente dat een deel van de nieuwbouwwoningen bestemd wordt voor jongeren en starters en dat deze voor hen ook betaalbaar zijn.
- De inbreng van jongeren is belangrijk. Daarom worden jongeren zoveel als mogelijk betrokken bij en geven we ze een stem in allerlei maatschappelijke organisaties. Door een jongerenraad en een kinderparlement kunnen jongeren betrokken worden bij de oplossing van allerlei problemen en kunnen ze tevens ervaren dat ze in een democratie leven waarin burgers een inbreng kunnen hebben.
- Gezamenlijke feestdagen worden beschermd. Bijvoorbeeld 1e en 2e kerstdag, om samen met je gezin, je familie en vrienden tijd voor elkaar te hebben en te ontspannen van een drukke week.

2.2 - MEER AANDACHT EN ZORG VOOR ONZE OUDEREN

Ouder worden is de kroon op een lang leven en even waardevol als het leven daarvoor.

Door de groeiende aandacht voor gezond leven en de goede zorg worden velen van ons steeds ouder. Dat is een rijkdom. Het bereiken van je pensioenleeftijd is de start van een nieuwe levensfase.

De beste manier om gezond oud te worden is door actief mee te blijven doen. Met de vergrijzing hebben we ook in onze stad een grote groep ouderen met een rijke levenservaring die nog volop in het leven staat en veel langer dan vroeger een unieke eigen bijdrage levert aan onze samenleving. Wij willen dan ook veel meer mogelijkheden voor ouderen die langer willen doorwerken of juist geleidelijker willen afbouwen. In hun werk, maar ook als vrijwilliger kunnen zij hun waardevolle werk- en levenservaring delen met de jongere generaties. Wij bieden ouderen meer keuze en variatie in een betaalbaar woningaanbod, dat past bij hun nieuwe levensfase. In de zorg voor elkaar spelen ouderen een onmisbare rol. Ze springen bij als oppas voor de kleinkinderen, als vrijwilliger of als mantelzorgverzorger voor hun partner of iemand in de buurt.

Op hun beurt mogen onze ouderen altijd rekenen op de zorg van ons allemaal. Voor anderen te kunnen zorgen in de wetenschap dat er voor jou gezorgd wordt als dat nodig is, is veel belangrijker dan we ons vaak realiseren. Maar voor ouderen versterkt die wederkerigheid het gevoel dat ze betrokken blijven en gewaardeerd worden. In de laatste levensfase wordt de kwetsbaarheid een grotere zorg in het dagelijks leven. Het is van belang om waardig ouder te kunnen worden. Zorgen over je gezondheid of veiligheid kunnen leiden tot een gevoel van afhankelijkheid. Het ontvallen van naasten en vrienden kan leiden tot eenzaamheid. Die laatste fase kan confronterend zijn, maar mag in onze samenleving nooit leiden tot een gevoel tot last te zijn.

Ons beleid voor de komende raadsperiode:

- Scholen, bedrijven en verenigingen stimuleren om vaker een beroep te doen op ouderen om als vrijwilliger, coach of mentor hun kennis en ervaring te delen met jongere generaties.
- Een meer op de behoefte van ouderen afgestemd woningaanbod, dit zowel in aantal woningen als in kwaliteit en variatie van woonvormen voor ouderen. Hofjes en kleinschalige appartementencomplexen zijn een aantrekkelijk alternatief voor ouderen die wel op zichzelf willen blijven wonen, maar niet langer de zorg voor een heel huis willen hebben. Een goed beleid op dit punt zorgt ook voor een betere doorstroming in de woningmarkt.
- Aandacht voor de integratie van de problematiek van ouderen in de verschillende beleidsvelden: huisvesting, veiligheidsbeleving, mobiliteit, toegankelijkheid, participatie en zorg.
- Verbetering van de bereikbaarheid van publieke voorzieningen en meer aandacht voor de begrijpbaarheid van berichten en informatie vanuit de overheid.
- Bevorderen van preventieve activiteiten als een 'beweegtuin voor ouderen'. Van belang is ook dat voorzieningen voor ouderen goed bereikbaar zijn. Gedacht kan worden aan een goed doordacht basismobiliteitsplan, met daarin een WMO vervoerspas voor ouderen boven de 80 jaar, of alternatieve vormen van vervoer die door vrijwilligers worden bestuurd.
- Voorzieningen om eenzaamheid van ouderen te signaleren, te voorkomen en waar mogelijk te reduceren. Hoewel eenzaamheid voorkomt in alle lagen van de bevolking en in alle leeftijdsgroepen, blijft eenzaamheid een serieus risico voor met name ouderen die om zich heen steeds meer mensen zien wegvallen. We zetten onder ander in op maatjesprojecten of lotgenotencontacten en stimuleren lokale initiatieven.
- Aandacht voor de veiligheid van ouderen. Op hogere leeftijd worden ouderen kwetsbaarder voor oplichting en kleine criminaliteit, ook via het internet. Dit heeft een grote impact op hun gevoel van veiligheid. Wij willen dat de gemeente binnen haar mogelijkheden stimuleert dat politie, banken en bedrijven altijd extra aandacht geven aan meldingen en aangiftes van ouderen.
- Veel ouderen lopen nu nog toeslagen mis, omdat ze niet weten voor welke regelingen ze in aanmerking komen. Wij willen een betere voorlichting over de bestaande gemeentelijke regelingen in begrijpelijk Nederlands, die behalve in digitale vorm ook steeds op papier beschikbaar blijven. Informatie dient

laagdrempelig beschikbaar te blijven en er dient een aanbod te komen voor ouderen dat hen helpt om hun digitale kennis te verbeteren. Ook maken we het makkelijker dat de eigen kinderen of anderen namens de ouderen een aanvraag bij de gemeente indienen.

- De adviescommissie seniorenbeleid Maastricht faciliteren en hun adviezen benutten voor het te voeren beleid.
- Met name ook bij ouderen is preventie van belang. De gemeente stimuleert dat er aan ouderen mogelijkheden/ cursussen worden aangeboden, zoals bijvoorbeeld in het kader van brandpreventie, valpreventie e.d.

2.3 - LEEFBARE BUURTEN

Het CDA wil investeren in de versterking van de buurten van onze stad. Bewoners hebben recht op een schone, leefbare en veilige directe woon- en leefomgeving.

Ook de buurt waarin we opgroeien is belangrijk. Ieder kind verdient een veilige, uitdagende en schone leefomgeving waarin het kan spelen en veilig opgroeien. Het CDA vindt dat kinderen veel buiten moeten kunnen spelen en daardoor ook spelenderwijs leren om samen te leven en ook hun motoriek beter wordt ontwikkeld. Ook jongeren en volwassenen dienen in hun buurt mogelijkheden te hebben om buiten te sporten en te bewegen. Voor hen allemaal is buiten spelen, bewegen en sporten gezond en het versterkt bovendien de sociale cohesie door alle contacten die ontstaan. Daarom pleit het CDA voor een goede inrichting van de openbare ruimte die buiten spelen, bewegen en sporten mogelijk en aantrekkelijk maakt. Een belangrijke rol neemt daarbij de stadsnatuur in met hoogwaardig groen. Een goede stadsnatuur draagt niet alleen bij aan een beter vestigings- en woonklimaat, maar heeft ook een duidelijke positieve invloed op de ervaren gezondheid. Contact met groen in de woonomgeving draagt bij aan het herstel van stress en mentale vermoeidheid en bevordert de werking van het menselijk afweersysteem. De leefbaarheid van de buurten wordt vergroot als ieder ook bereid is om zich als een goede buur op te stellen. Voor een goede opbouw van de buurt dient er aandacht te zijn voor een gemêleerde samenstelling (jong - oud, starters en ondernemers, gezinnen en alleenstaanden, hoger- en lager inkomensgroep, verschillende prijsklassen in woningen) en voor een evenredige hoeveelheid kamerverhuur, dit zowel over de straat als over de buurt. Het CDA pleit voor buurtgericht werken waarbij allerlei functionarissen als de wijkverpleegkundige en de wijkagent een belangrijke rol spelen. Gezien het belang van buurten pleit het CDA voor een goede infrastructuur van een buurt. In dat kader dient een onderzoek te worden uitgevoerd naar een wenselijke infrastructuur, dat aangeeft wat er wel moet zijn en welke buurtnetwerken e.d. er aanwezig behoren te zijn. Een dergelijk onderzoek kan een goede onderbouwing geven voor een effectieve infrastructuur, waarbij het CDA aangeeft dat buurten een eigen karakter hebben en dus ook een eigen invulling aan die infrastructuur zouden moeten kunnen geven.

In de ambities van de stad dient er een goede balans te zijn tussen de grote projecten van de stad en de aandacht die buurten verdienen. In onze buurten wonen onze inwoners die moeten kunnen beschikken over een adequaat voorzieningenniveau. Door met name nieuwbouw zijn er nieuwe buurten ontstaan bij Boschstraat en Groene Loper en wordt er ook gericht gewerkt aan verbetering van bepaalde buurten als Blauwdorp. Toch zijn er ook nog genoeg buurten in onze stad die nog om de nodige aandacht vragen. Veel voorzieningen zijn in buurten verdwenen, denk aan kerken, scholen en winkels, en er zijn daarvoor geen voorzieningen in de plaats gekomen. Het ontbreken van die voorzieningen leidt tot minder sociale contacten en daardoor tot minder sociale cohesie. Van groot belang is dan ook dat buurten moeten kunnen beschikken over ontmoetingsplekken en buurtcentra. Het ontbreken van voorzieningen in bepaalde buurten kan ertoe leiden dat er daardoor bijvoorbeeld te weinig jonge gezinnen in de buurt komen wonen en dat buurten steeds minder gedifferentieerd zijn samengesteld. In de buurten is een grote groep alleenstaanden die kampt met eenzaamheid. In te veel buurten is er geen sprake van een veilige, uitdagende en schone leefomgeving, waar iedereen ook veilig kan spelen, bewegen of sporten. In dat verband kan gewezen worden op de staat van onderhoud van de groenvoorziening die niet wijst op het onderkennen van het grote belang van de stadsnatuur, maar ook op de vele verkeersovertredingen die plaatsvinden en op de ondervonden geluidsoverlast.

Ons beleid voor de komende raadsperiode:

- Realisatie van een passend voorzieningenniveau in ieders nabijheid, onder andere door de aanstelling van een wijkagent, wijkverpleegkundige en een kindcentrum. Waar essentiële voorzieningen ontbreken neemt de overheid de regie om deze alsnog te realiseren.
- Zorg voor een openbare ruimte in de buurten, die buiten spelen, bewegen en sporten mogelijk en aantrekkelijk maakt en is verantwoordelijk voor onderhoud en schoonhouden. De gemeente handhaaft op zwerfafval en stallen van fietsen waar dat niet mag. Schoolpleinen dienen meer te worden opengesteld. Sportveldjes en speelplaatsen spelen daar ook een belangrijke rol bij. Het CDA zal ijveren voor meer prioriteit voor de stadsnatuur, die van groot belang is voor de gezondheid en het welzijn van mens en dier.
- De buurt moet een veilige plaats zijn om te spelen, bewegen en te sporten. Daartoe zal het CDA komen met voorstellen voor een strengere handhaving van verkeersovertredingen in buurten, met name ten aanzien van snelheidsovertredingen en ongeoorloofd parkeren.
- Om de sociale cohesie in buurten te vergroten, zodat buuren elkaar ook kennen, stimuleert de gemeente buurtactiviteiten als straatfeesten, buurt evenementen, e.d. Het initiatief hiertoe wordt aan de buurten overgelaten. Buurten voeren zelf de regie over verbeteringen en initiatieven. Deze kunnen (mede) worden gefinancierd op basis van een burgerbegroting.
- Mede door de gevolgen van Corona wordt er veel meer thuis gewerkt. Dat biedt kansen voor een verder verlevendiging van de buurt door een beleid dat is gericht op kleine kantoren en ateliers in de buurt en op kleine horeca.

- In elke buurt komen er aanspreekpunten waar buurtbewoners terecht kunnen met hun zorgen over zaken die ze waarnemen in de buurt en met concrete voorstellen en ideeën. Wijkgebonden medewerkers en stadsdeelleiders vervullen hierbij een cruciale rol. De gemeente gaat meer buurtgericht werken en stelt hiervoor stadsdeelprogramma's op. CDA raadsleden en burgerraadsleden kunnen ook aangesproken worden op problemen in een buurt.
- Elke buurt verdient een eigen ontmoetingsplek (kloppend hart), die voor meerdere functies geschikt is. Naast ontmoeten kan er ook gespeeld worden, muziek gemaakt en kunnen er trainingen en buurtactiviteiten plaatsvinden.
- Stimuleren dat buurten een mix zijn van bevolkingsgroepen en leefstijlen.

III - EEN STERKE, VEILIGE EN VERANTWOORDELIJKE SAMENLEVING

In een sterke samenleving dragen we zorg voor elkaar. Dat doen we door te zorgen voor goed onderwijs voor scholieren en studenten. We omringen kwetsbaren en ouderen met aandacht en zorg. De kracht van een sterke samenleving ligt echter ook in de samenwerking van mensen die zelf hun schouders eronder zetten en altijd omzien naar elkaar. Dat geeft het vertrouwen dat we met elkaar iedere uitdaging aan kunnen.

3.1 - ZORG DIE VOOR IEDEREEN BESCHIKBAAR, BEREIKBAAR EN BETAALBAAR IS

Gezondheid levert een grote bijdrage aan de kwaliteit van ons leven.

Bij geboorte, ziekte en in de laatste levensfase zijn wij het meest kwetsbaar en afhankelijk van de aandacht en liefde van anderen. Zorg is een basisrecht. Dat betekent dat zorg voor iedereen beschikbaar moet zijn. Dat geldt voor de gezondheidszorg, maar ook voor de zorg voor ouderen, mensen met een beperking en mensen die psychische zorg of jeugdzorg nodig hebben.

Het CDA kiest bij de zorg voor de volgende uitgangspunten. In de zorg staat allereerst de zorgvrager centraal, met als vertrekpunt de kracht en de persoonlijke waardigheid van mensen, waarbij de basis vormt hetgeen mensen wel kunnen. In de tweede plaats kennen we een zeer belangrijke rol toe aan preventie en gezond leven. Faciliteiten op het gebied van sport, mobiliteit, welzijn en recreatie moeten gericht zijn op het stimuleren van bewegen, zingeving, meedoen en vitaliteit. Met preventie is veel gezondheidswinst te behalen. Positieve gezondheid en meer aandacht voor gezond eten, sporten, overgewicht en niet-roken vergroten de kwaliteit van leven en verminderen de druk op de zorg en verlagen de kosten daarvoor. In dit verband wijzen we ook op het feit dat gemeenten verantwoordelijk zijn voor het lokaal preventief Jeugdbeleid. In de derde plaats kiezen we voor een integrale aanpak waarbij onderwijs, kinderopvang, huisarts, thuiszorg en dergelijke samenwerken. Een goed voorbeeld daarvan vormt het project 'blauwe zorg', waarin eerste- en tweedelijnszorg veel samenwerken. Tot slot gaan we ook uit van zorg die betaalbaar is zonder dat aan de kwaliteit afbreuk wordt gedaan. De kosten van het zorgdomein dienen binnen het budget te blijven dat de Rijksoverheid daarvoor geeft. Voorkomen moet worden dat de kosten voor zorg te weinig ruimte over laat voor bestedingen op andere essentiële gebieden.

In de zorg speelt de gemeente een heel belangrijke rol op het gebied van de WMO en de Jeugdzorg. Maar liefst 19.000 Maastrichtenaren krijgen sociale ondersteuning en het beroep op deze zorgregelingen groeit. Het Rijk decentraliseerde de zorg in 2015 en deed dit door gelijktijdig twintig procent van het budget af te halen. Daardoor en door de stijgende vraag naar zorg kampt de gemeente in de uitvoering van WMO en Jeugdzorg met financiële problemen, die door langlopende contracten nog enige jaren blijven.

Het CDA is van oordeel dat de decentralisatie van de zorgtaken naar de gemeenten in Maastricht in de achterliggende jaren onvoldoende gepaard is gegaan met een aanpassing van de ambtelijke organisatie op die nieuwe taken. Die aanpassing/transitie zal de komende jaren beter gestalte moeten krijgen, waarbij aandacht geschonken dient te worden aan een beter budgethouderschap en een beter aanbestedingsbeleid.

Ons beleid voor de komende raadsperiode:

- Zorg dient er te zijn voor hen die dat nodig hebben. Dat vraagt om een goede indicatiestelling met adequate criteria die goed worden getoetst.
- Waardevolle maatschappelijke initiatieven, waarbij mensen zelf de zorg voor elkaar organiseren, verdienen extra ondersteuning en aandacht.
- Sport en gezondheidspreventie zijn een gouden koppel. Bekende Maastrichtse sporters inzetten als ambassadeur voor een gezonde levensstijl en sportverenigingen en scholen meer gaan betrekken bij het preventiebeleid.
- Een andere manier van aanbesteden in de zorg met minder aanbieders, met een lumpsum bekostiging per aanbieder en met een taakgerichte inkoop die gebaseerd is op inhoudelijke keuzes en niet alleen op kosten. In het 'verbeterplan sociaal domein' zal aan deze punten bijzondere aandacht geschonken moeten worden. Omdat daar een langere periode voor nodig is, is voortzetting van dat verbeterplan noodzakelijk.
- Een budgethouderschap bij de zorgtaken met een adequate administratie, die tijdig en goed zicht geeft op de kosten, met een signaleringsfunctie voor overschrijdingen en een actieve controle op indicaties, kosten en uitgaven.
- Zonder preventie is er sprake van 'dweilen met de kraan open'. Beleid inzetten op wijk- en buurtteams met een eigen budget en met samenwerking met onderwijs, kinderopvang, huisarts en dergelijke, die samen zorgen voor een integrale aanpak. Ze dienen uit te gaan van de meest voorkomende vragen en problemen per wijk en moeten daar hun preventiebeleid op afstemmen. Veel mensen zijn gevoelig voor stimuleren en begeleiden om zich zo een gezondere leefstijl eigen te maken.
- Stimuleren van lokale/regionale preventiefondsen waarin gemeenten, zorgkantoren, verzekeraars en zorgorganisaties gezamenlijk investeren in preventie en gezond leven. We ondersteunen dan ook de aanpak van het Maastrichtse project 'Blauwe Zorg', waarin o.a. VGZ, Maastricht UMC+, Gemeente Maastricht en vele zorgaanbieders samenwerken om betere gezondheidszorg te bieden aan de patiënt, er ook een betere kwaliteit van zorg wordt geleverd en dat tegen lagere of gelijkblijvende kosten.

3.2 - GOED ONDERWIJS DAT IEDEREEN GELIJKE KANSEN BIEDT

Een gemeentelijk onderwijsbeleid dat zowel proactief als actief is en dat stuurt op goede data.

Goed onderwijs is een voorwaarde voor zowel een sociale als een vitale stad. In een wereld die razendsnel verandert en steeds meer draait om kennis en informatie, leren we elke dag bij. Kennis, vakmanschap en vaardigheden zijn de basis om mee te kunnen doen in de samenleving en om je eigen talenten volop te benutten.

Hoewel de effecten en resultaten van het onderwijs van grote invloed zijn op de maatschappij en de lokale gemeenschap, heeft de gemeente maar beperkte wettelijke taken op het gebied van onderwijs. Dat betreft de Leerplichtwet en vroegtijdig schoolverlaten, leerlingenvervoer, onderwijshuisvesting in primair- en voortgezet onderwijs, coördinatie van het onderwijsachterstandenbeleid en de Voor- en Vroegschoolse Educatie. De gemeente speelt daarnaast in het totale onderwijs natuurlijk ook een belangrijke rol door ervoor te zorgen dat tussen schoolbesturen, gemeente, opvangorganisaties e.d. sprake is van dialoog, partnership en eigenaarschap. Dat is een zeer belangrijke rol omdat in Maastricht sprake is van krimp van de aantallen leerlingen, er gemiddeld meer dan elders leerlingen in het speciaal onderwijs zitten, er een groter beroep wordt gedaan op jeugdhulp en er ook meer vroegtijdige schoolverlaters zijn.

Vanuit een preventief oogpunt zijn de eerste levensjaren van cruciaal belang voor de ontwikkeling van kinderen. Vroegsignalering, snel handelen en adequate begeleiding kunnen stagnatie en problemen in de ontwikkeling voorkomen en daardoor ook dure ondersteuning op latere leeftijd. Vanuit onderwijsbeleid raakt dit de taak van de gemeente op het terrein van Voor- en Vroegschoolse educatie (VVE), waarvan het doel is dat zoveel mogelijk leerlingen in groep 3 starten zonder achterstanden. Om dat te realiseren dient de VVE van hoge kwaliteit te zijn en van voldoende duur en intensiteit.

Kindcentra zijn voor ons het richtinggevend uitgangspunt, waarin in een goede samenwerking tussen kinderopvang en primair onderwijs vorm en inhoud wordt gegeven aan de doorgaande lijn in het spelen, ontwikkelen en leren van en zorg verlenen aan kinderen. Bij deze kindcentra dient ervoor te worden gewaakt dat er geen vormen van segregatie optreden, onder andere doordat er kansrijke en kansarme scholen ontstaan, waardoor er een verdichting van de problematiek optreedt bij de kansarme scholen.

Het niet volgen van onderwijs en het voortijdig schoolverlaten zijn van grote negatieve invloed op de ontwikkeling en mogelijkheden van leerlingen. Om dat te voorkomen dient er een actief beleid te zijn in het voorkomen en bestrijden van schoolverzuim. Dat geldt ook voor het voortijdig schoolverlaten dat in Zuid-Limburg op eenzelfde te hoog niveau ligt als in de Randstad.

Op basis van de Wet Passend Onderwijs wordt er door scholen en hun samenwerkingsverbanden naar gestreefd alle kinderen een plek te geven op een school die past bij hun kwaliteiten en mogelijkheden. Door krimp en door de grote opvang van leerlingen met leer- en gedragsproblemen in het reguliere onderwijs, is de omvang van het speciaal onderwijs in Maastricht echter sterk afgenomen. Het CDA ondersteunt dan ook het oprichten van een Campus Special Needs (CSN) in Maastricht West. Bij het concentreren van voorzieningen in Zuid-Limburg zal er grote aandacht moeten zijn voor de reistijd waarmee de meest kwetsbare leerlingen te maken krijgen. Dat alles vraagt ook om een passend leerlingenvervoer.

De bestrijding van een dalende leesvaardigheid en het gebrek aan een goede leesvaardigheid bij te veel mensen is een van de prioriteiten in onze educatieve aanpak. Maar liefst een kwart van de vijftienjarigen (landelijke gegevens bij het ontbreken van Maastrichtse gegevens) beschikt niet over een leesniveau waarmee ze in staat zijn om in onze maatschappij te kunnen functioneren. Zij zijn de laaggeletterden van de toekomst, terwijl er nu al veel te veel laaggeletterden zijn. In Maastricht betreft dat zo'n 15.000 inwoners. Doordat van deze groep een groot deel (43%) werkloos of inactief is, ligt daar ook een grote oorzaak voor armoede.

Ons beleid voor de komende raadsperiode:

- Goed onderwijs met gelijke kansen maakt het noodzakelijk dat alle kinderen naar een voorschoolse voorziening (peuterspeelzaal, dagopvang, buitenschoolse opvang) kunnen gaan zonder (financiële) drempels. Dit dient te gebeuren op basis van een door de Rijksoverheid hoger toegekend budget aan de gemeente daarvoor. Door zo'n algemeen toegangsrecht voor de voorzieningen van 0 tot 4 jarigen, ontstaan er meer gedifferentieerd samengestelde groepen en kan daardoor beter gewerkt worden aan het wegwerken van taalachterstanden.
- Bij de VVE dient de gemeente te sturen op hoge deelname percentages van de doelgroep en de mate waarin resultaten zijn geboekt bij het inhalen van achterstanden.
- Zowel in het integraal huisvestingsplan onderwijs als bij te plannen woningbouw dient er oog te zijn voor het aspect van segregatie door te zorgen voor een goede spreiding van kindcentra in het integraal huisvestingsplan en door het bouwen van gezinswoningen in buurten voor een gedifferentieerd samengestelde doelgroep.
- Er binnen afzienbare termijn een keuze wordt gemaakt ten aanzien van de bouw van een campus voor voortgezet onderwijs, met daarbij speciale aandacht voor het behoud van een goed en breed aanbod van opleidingsmogelijkheden in het VMBO.
- Een leerlingenvervoer dat zich goed weet aan te passen aan zowel de vraag als het type leerlingen dat vervoerd dient te worden. Bij het organiseren van het leerlingenvervoer dient steeds het belang van het kind voorop te staan.
- Om de dalende leesvaardigheid onder scholieren een halt toe te roepen zal door Centre Ceramique en de Maastrichtse scholen voor primair onderwijs en VMBO intensief samengewerkt moeten worden in het kader van het project 'de bibliotheek op school', een landelijk programma dat daar specifiek op is gericht.

- De gemeente Maastricht en de bibliotheek Centre Ceramique maken deel uit van de 'Coalitie laaggeletterdheid Maastricht- Heuvelland'. De gemeente dient erop toe te zien dat deze coalitie voldoende activiteiten ontplooit om de laaggeletterdheid in de stad te bestrijden en maakt in dat kader ook voldoende middelen vrij. Ze rapporteert over de behaalde resultaten aan de Gemeenteraad.

3.2 - EEN STERKE SAMENLEVING VAN VRIJWILLIGERS EN VERENIGINGEN. VOORAL OP HET SOCIALE VLAK.

Verenigingen zijn van belang op recreatief en cultureel terrein, maar vooral op het sociale vlak.

In Nederland zijn er zo'n 150.000 verenigingen die samen tien miljoen leden tellen. Ook Maastricht kan steunen op een groot aantal verenigingen die op een veelheid van terreinen actief zijn (samen sporten, muziek maken, zingen, toneelspelen, e.d.) en mede inhoud geven aan onze Maastrichtse identiteit.

Wij zijn ook een vrijwilligersland. De helft van alle Nederlanders is in zijn vrije tijd actief als vrijwilliger in de eigen buurt, de kerk of in de zorg voor anderen. Zonder deze inzet zouden we geen buurthuizen, sportverenigingen, fanfares en harmonieën of zang- en toneelverenigingen hebben. Ze laten zien dat niemand voor zichzelf leeft, maar altijd in verbinding met de mensen om ons heen. De belangrijkste opgave voor de politiek is om die samenleving de ruimte te laten en voorrang en vertrouwen te geven. Vrijwilligerswerk is geen sluitstuk van beleid en eigenaarschap krijg je alleen door verantwoordelijkheid én zeggenschap los te (durven) laten.

Het CDA Maastricht vindt dat de Maastrichtse verenigingen en de talloze Maastrichtse vrijwilligers onmisbare schakels vormen bij een snellere integratie en bij het behoud en vergroten van de saamhorigheid. Ze vervullen duidelijk een rol op het sociale vlak doordat ze ontmoetingsplaatsen zijn die voorkomen dat mensen in een sociaal isolement komen. In een vereniging hebben de mensen ook zorg voor elkaar. Daarom zetten wij in op levenskrachtige verenigingen voor ons stad.

Ons beleid voor de komende raadsperiode:

- Verenigingen die maatschappelijk actief zijn verdienen allemaal de steun van het stadsbestuur, onder andere door het geven van voldoende subsidie, ambtelijke ondersteuning (kenniscentrum voor hulp en expertise) en door het bieden van faciliteiten als zalen, buurtgebouwen en sport- en spelvoorzieningen en opslagmogelijkheden voor hun materialen.
- Het opstellen van criteria voor het toekennen van subsidie waarbij een vereniging meer subsidie krijgt naar gelang haar maatschappelijke activiteiten. Alleen kijken naar aantallen leden doet namelijk geen recht aan de kracht van de Maastrichtse verenigingen.

- Verenigingen dienen ondersteuning te krijgen in het zoeken naar meer eigentijdse werkwijzen en een daarbij passende verenigingsstructuur.
- Verenigingen dienen zo efficiënt mogelijk met hun middelen om te gaan, hetgeen wordt bevorderd door een goede samenwerking/fusie tussen verenigingen met behoud van hun eigen identiteit.
- Meer dwarsverbanden en samenwerking tussen instituties en scholen in onze stad en de verenigingen.
- Het beoefenen van muziek is een bewezen ondersteuning bij het ontwikkelen van een goede gezondheid en welbevinden. Culturele verenigingen als muziek- en toneelverenigingen zijn een belangrijke voedingsbodem voor saamhorigheid en sociale vangnetten. Wij ondersteunen deze verenigingen en stimuleren hun activiteiten .
- Sport is maatschappelijk goud, dat we moeten verzilveren. Het verbindt mensen en is gezond. Wij versterken met name die verenigingen en willen meer voorzieningen voor sport en beweging in de openbare ruimte. We vergroten het sportaanbod voor kinderen met een beperking en ondersteunen kinderen van ouders die sporten niet kunnen betalen.

IV - EEN EERLIJKE ECONOMIE

In een eerlijke economie zorgen ondernemers voor innovatie, werk en het inkomen van hun werknemers. Met elkaar brengen werkgevers en werknemers de welvaart op voor ons allemaal. Het CDA Maastricht is daarom dan ook voor het stimuleren van een krachtig economisch herstel en is voorstander van een duurzame, toekomstbestendige en weerbare economie met ruimte voor goed ondernemerschap. Een eerlijke economie verbindt de belangen van werknemers en werkgevers/aandeelhouders, van rendement en verantwoordelijkheid en heden en toekomst.

4.1 EEN EERLIJKE, INNOVATIEVE EN WEERBARE ECONOMIE

Een krachtig herstel en omslag naar een duurzame en verbindende economie.

De opdracht waar we voor staan is duidelijk: investeren en innoveren. We willen investeren in een door de gevolgen van Corona noodzakelijk krachtig economisch herstel en maken tegelijk de omslag naar een eerlijke, innovatieve en weerbare economie. Maastricht maakt daarbij nog steeds ook een transitie door van een economie die gebaseerd was op de grote maakindustrieën als Sphinx, ENCI e.d. naar een kennis- en diensteneconomie.

Die kenniseconomie wordt steeds relevanter. Gelukkig heeft Maastricht zich al goed ontwikkeld tot een kennisstad met de Universiteit Maastricht, het UMC+ en de Brightland Maastricht Health Campus. Dat heeft onder andere geleid tot een toenemend aantal economische broedplaatsen en beginnende bedrijven op het gebied van duurzaamheid, zorg en gezondheid, die na hun start doorgroeien. De Randwijck campus dient nog te worden versterkt door een actiever beleid op spin-offs van wetenschappelijk onderzoek en acquisitie van bedrijven. Een ruimtelijke herontwikkeling van de Randwijck campus door een verbinding te maken met de groene loper en met de stad zal daar zeker toe bijdragen. Ook zal het goed samenwerken met andere campussen gestimuleerd worden. Maastricht beschikt ook over een bloeiende internationale dienstverlening, o.a. in de vorm van customer- en servicebedrijven. Maastricht is ook gewild voor congressen (MECC) en heeft een grote toeristische aantrekkingskracht. De stad kent tevens een krachtig midden- en kleinbedrijf, dat daardoor de grootste werkgever is. De creatieve maakindustrie is duidelijk in opkomst. De weekmarkten van Maastricht behoren tot de beste van Nederland, doordat ze levendige en hoog- gekwalificeerde markten zijn.

Economische ontwikkeling vraagt ook om regionale ontwikkeling. Die begint bij de samenwerking in de gouden driehoek van bedrijven, kennisinstellingen en overheden. Economische clusters verbinden daarbij partijen die elkaar versterken om kennis te ontwikkelen, te innoveren en nieuwe markten te veroveren. Maastricht als hoofdstad van een aantrekkelijke en duurzame regio.

De economische toekomst is ook digitaal. Slimme apps, kunstmatige intelligentie, robots, internet, 5G en straks 6G zijn onlosmakelijk met ons werk en ons leven verbonden. Ze maken ons leven en werk makkelijker, sneller en heel vaak ook leuker. Meer dan ooit zijn we met elkaar verbonden en alles wat we nodig hebben is met één muisklik beschikbaar.

Ons beleid voor de komende raadsperiode:

- Ondernemers hebben de ruimte nodig om te ondernemen, te groeien en te innoveren. Onnodige regels en ingewikkelde procedures zitten dan in de weg. De gemeente Maastricht dient een dienstbare overheid te zijn die met ondernemers meedenkt, oplossingen biedt en belemmeringen wegneemt. In dat kader zal er ook aandacht dienen te zijn voor het aanleggen van glaskabel in de buitengebieden.
- Retail en MKB zijn ook in Maastricht de grootste werkgevers en de motor van een vitale lokale economie. Daarom dient de gemeente alles op alles te zetten om gezonde MKB-ondernemingen door de gevolgen van de coronacrisis te helpen door een intensief en interactief contact met deze ondernemers en door binnen haar mogelijkheden de ruimte en ondersteuning aan hen te bieden om nieuwe verdienmodellen te ontwikkelen. Vernieuwing en doorontwikkeling van (buurt) winkelgebieden en bedrijventerreinen vormt daarin een belangrijk element. Er dient tevens bij het gemeentebestuur een actieve houding te zijn voor een stadsbrede aanpak van leegstand.
- Het bevorderen van een aantrekkelijk vestigingsklimaat is een continu proces dat voortdurend aandacht vereist. Bereikbaarheid is daarbij een sleutelbegrip voor een goed ondernemersklimaat. Zo is de fysieke infrastructuur veel beter geworden, o.a. door het A2 project. Deze aanpak dient te worden voortgezet door een verbinding te maken van de groene loper met Randwijk, een ontwikkeling die een nieuw elan zal geven. Maar een aantrekkelijk vestigingsklimaat is zoveel meer dan alleen fysieke infrastructuur. Het gaat ook om de aanwezigheid van een voldoende en rijk cultuuraanbod, een prettig woonklimaat, een aanwezig kwalitatief en divers onderwijs en de nabijheid van natuur en ruime mogelijkheden tot recreatie.
- Een actieve acquisitie om (grote) bedrijven met echte banen voor hoog- en laagopgeleiden naar Maastricht te halen.
- Inzetten op een hernieuwde, ambachtelijke en creatieve maakindustrie.
- Het streven naar meer duurzaamheid en de energietransitie zien als een economische kans die zoveel mogelijk benut moet worden.

- De gemeente Maastricht dient in samenwerking met UWV, uitzendbureaus en onderwijsinstellingen te zorgen voor een betere begeleiding van werkzoekenden op de regionale arbeidsmarkt. Een breed aanbod van stageplekken, regulier werk, tijdelijk werk, een basisbaan of scholing zorgt ervoor dat iedereen mee kan doen. De link met de gemeentelijke hulp voor armoede en schulden ligt voor de hand.
- De digitale toekomst vereist dat iedere burger digitaal mee kan meedoen, jong en oud. Daarom pleiten wij voor een prominente plaats voor digitaal burgerschap in het onderwijs en zorgen bedrijven en overheden actief voor ondersteuning van mensen die zelf minder goed de weg weten in de digitale wereld

4.2 MEER MOGELIJKHEDEN OM TE WONEN.

Wonen is zoveel meer is dan een dak boven je hoofd.

De kern van ons beleid is dat er voldoende, betaalbare en kwalitatief goede woningen voor de huidige en toekomstige Maastrichtenaren beschikbaar moeten zijn. De gemeente speelt in de realisering van dat beleid een cruciale rol als regisseur van de gewenste ontwikkelingen. Daarbij moet er door haar enerzijds ambitie en anderzijds voorzichtigheid worden betracht. De ambitie heeft in de woonprogrammering gestalte gekregen in het streven dat tot 2030 er 3500 nieuwe woningen gerealiseerd dienen te worden. Tegelijkertijd is Maastricht mogelijk een op termijn krimpende stad, waar leegstand op de loer kan liggen. Dat vraagt om een actief beleid om bedrijven met banen naar Maastricht te halen zodat krimp wordt tegengegaan. Dat vraagt ook om een goede balans tussen vraag en aanbod, om een woonprogrammering die gericht is op herstructurering en vernieuwing van de bestaande voorraad en om een systeem dat de ontwikkelingen op de woningmarkt goed kan monitoren. De lange tijd die er veelal zit tussen de eerste plannen voor woningbouw, als gevolg van bouwregels en procedures die steeds ingewikkelder zijn geworden, en het moment waarop bewoners erin kunnen trekken, maakt dit proces echter extra moeilijk.

Het woningbeleid dient met name op wijkniveau vorm te krijgen op basis van wijkplannen, zodat een integrale aanpak van wijken ook beter mogelijk wordt. Als CDA kiezen we voor een betere differentiatie van woningen in buurten, zeker daar waar sprake is van eenzijdigheid. Dat vraagt om een adaptief woonprogramma waarbij gestuurd kan worden op doelgroep, type woning, grootte, locatie en prijs. Het tevens werken met meerjarige investeringen biedt zekerheid aan bouwers, jaagt de innovatie aan en drukt de prijzen voor de verduurzaming van bestaande woningen. Door 'groen' mee te laten groeien met nieuwbouw behouden we de balans tussen wonen, natuur en recreatie.

Een drietal doelgroepen vraagt in Maastricht om extra aandacht. Dat betreft allereerst de woningbehoefte van ouderen en mensen met een lichte zorgvraag, waarvoor nu onvoldoende (aangepaste) betaalbare woningen beschikbaar zijn.

Dat belemmert een doorstroom van ouderen naar appartementen of vormen van seniorenwoningen, waardoor zij in deze gezinswoningen noodgedwongen moeten blijven wonen. Een goede doorstroom zou ook in het belang zijn van de tweede groep, de starters op de woningmarkt, welke nu te weinig mogelijkheden hebben om een woning te verkrijgen. De derde groep betreft de studenten. Veel studentenhuysvesting en kamergewijze verhuur in straten en wijken kan leiden tot overlast en dalende cohesie, welke van grote invloed kunnen zijn op de leefbaarheid en het karakter van die straten en wijken. Het CDA zet daarom in op grootschalige locaties voor studentenhuysvesting, een streven dat wordt bemoeilijkt door de onzekerheid van de groei, c.q. omvang van de universiteit.

Ons beleid voor de komende raadsperiode:

- Om haar rol als regisseur van de gewenste ontwikkelingen te kunnen waarmaken en ook een adaptieve woonprogrammering mogelijk te maken, dient de gemeente een zo goed mogelijk systeem van monitoring te realiseren, waarmee de ontwikkelingen op de woningmarkt goed gevolgd kunnen worden. Daarmee kan onder andere in beeld worden gebracht of er voldoende betaalbare woningen zijn, of woningen ook door de beoogde doelgroep worden bewoond, hoe de balans is tussen studenten en de overige bewoners, etc.
- De gemeente en de woningcoöperaties komen op basis van de juiste gegevens tot prestatieafspraken aan de hand van het door de gemeente vastgestelde huysvestingsbeleid. Grote verschillen over het volgens beide partijen benodigde aantal sociale huurwoningen moeten daarbij worden voorkomen. Het CDA is voorstander van de afschaffing van de verhuurdersheffing, waardoor corporaties hun taken beter kunnen invullen.
- Een brede wijkgerichte aanpak voor die stadsdelen waar slechte woonomstandigheden samenvallen met problemen en achterstanden. Het CDA streeft in dat kader naar evenwichtiger samengestelde wijken, die door een betere differentiatie in woningen mede mogelijk worden gemaakt. Dat vraagt onder andere om duurdere woningen in sociale wijken en sociale woningbouw in duurdere wijken. Dat leidt tot een beter mix van jong en oud, lage, midden en hoge inkomens in een wijk en als gevolg daarvan tot een evenwichtige, levendige en saamhorige buurt. De op te stellen wijkplannen vormen een goede basis hiervoor. Van belang is ook dat er een doorstroming tussen wijken mogelijk is.
- Van groot belang is de herstructurering en vernieuwing van de bestaande woonvoorraad, waarbij zowel sloop als herallocatie een rol spelen. Kantoren kunnen bijvoorbeeld omgebouwd worden naar betaalbare appartementen voor ouderen.
- De gemeente kan door de inzet van het instrument 'doelgroepenverordening' voorkomen dat Maastricht ten prooi valt aan ontwikkelaars die snel willen 'cashen'. Door te werken met betrouwbare partners die afspraken willen maken voor de lange termijn en ook bereid zijn om indien nodig die afspraken aan te passen, kan voorkomen worden dat ontwikkelaars die vooral beleggers zijn te veel grip krijgen op de Maastrichtse woningmarkt.

- Op basis van de juiste gegevens over de te verwachten studentenaantallen en daarmee gepaard gaande behoefte aan studentenhuysvesting inzetten op vooral grootschalige studentenhuysvesting (zie Bonnefantencampus) in Randwijk. Van belang is ook een goed toezicht op illegaal kamerverhuur.
- Het aantal daklozen, een hardnekkig sociaal vraagstuk als gevolg van armoede, relatieproblemen e.d., vraagt om een ruimer aanbod van tijdelijke woonvormen,
- Ruimte maken voor alternatieve woonvormen, zoals hofjes voor ouderen, tiny houses voor starters, modulair bouwen en coöperatieve woonprojecten die door bewoners zelf worden ontwikkeld. Meer variatie houdt ook rekening met verschillende relatievormen, in het bijzonder met gescheiden ouders die voor de kinderen bij elkaar in de buurt willen blijven wonen. Beleid dat meer mogelijkheden en faciliteiten biedt aan nieuwe initiatieven als bijvoorbeeld 'Collectief Particulier Ondernemerschap', zoals dat onder andere in de Sphinx-Tuin tot een appartementencomplex heeft geleid.
- Voor nieuwbouwprojecten een groennorm om de balans tussen wonen, natuur en recreatie te beschermen. Groen groeit mee. Houtbouw is een duurzaam alternatief voor steen en beton, omdat het CO2 vasthoudt in plaats van uitstoot.
- In de stad meer ruimte houden voor groen. Parken, speelweides, volkstuinten en stadsnatuur vergroten de leefbaarheid en zijn van steeds groter belang voor afkoeling bij hitte of de opvang van regenwater bij extreme buien.

4.3 RENTMEESTERSCHAP IN DUURZAAMHEID EN KLIMAAT

We zorgen voor een evenwicht tussen mens, milieu en economie om de aarde niet uit te putten.

Het CDA Maastricht wil dat de gemeente een substantiële bijdrage levert aan de aanpak van klimaatverandering en de realisatie van het klimaatakkoord van Parijs. We ondersteunen de daarin opgenomen doelstelling van een uitstoot van broeikasgassen die in 2030 tenminste 49 % lager is dan de uitstoot in 1990. De aarde is niet van ons, maar we hebben wel de taak er goed voor te zorgen. Dat is rentmeesterschap en daarom is klimaatverandering een van de grootste opgaven van deze tijd. Voor onszelf, maar zeker voor de generaties die na ons komen.

We willen die taak uitvoeren met een robuust beleid dat draagvlak heeft bij de Maastrichtenaren, dat effectief is en dat waar mogelijk ook bijdraagt aan het verdienvermogen van onze stad. Het is van belang dat aan zowel bedrijven als inwoners een haalbaar en betaalbaar perspectief wordt geboden, met ruimte voor initiatieven uit de samenleving. Alleen dan krijgen we onze bedrijven en inwoners mee.

We zetten in op een zo snel mogelijke overgang naar een betaalbare, duurzame energiemix die gebaseerd is twee pijlers: zonne-energie en energiebesparing. Het CDA Maastricht kiest niet voor windenergie omdat het binnen het grondgebied van de gemeente daarvoor te weinig rendabele mogelijkheden ziet, mede ook door de voor windenergie minder gunstige ligging in het Maasdal.

Daarnaast houden we ook nadrukkelijk oog voor nieuwe energiebronnen als geothermie, aquathermie, warmtenetten en energiedragers als bijvoorbeeld waterstof.

Een apart punt van aandacht in de energietransitie vormt het streven naar aardgasvrije woningen. Het aardgasvrij maken van woningen vraagt om maatwerk en levert vele organisatorische en financiële problemen op. Dit komt onder andere naar voren uit een onderzoek van het Economisch Instituut voor de Bouw. Huizen lijken niet op elkaar en dus moet elke woning worden bezocht en met de bewoner gesproken, de te maken hoge kosten kunnen voorlopig slechts voor de helft worden terugverdiend en de gemeente beschikt over te weinig kennis en ambtenaren om hierin een rol te kunnen vervullen. Het Sociaal en Cultureel Planbureau wijst ook over het wisselende draagvlak onder bevolkingsgroepen voor het gasvrij maken van woningen, hetgeen zeker geldt voor Maastricht waar 35 kilometer verder in Duitsland nu woningen worden aangesloten op aardgas. De infrastructuur voor aardgas kan wellicht in de toekomst ook gebruikt worden voor verwarming met waterstofgas. Daarom kiest het CDA Maastricht voor aardgasvrije woningen voorlopig alleen bij de aanleg van nieuwe straten en wijken.

Door te werken aan een schonere, gezondere en groenere omgeving kunnen wij een betekenisvolle en zichtbare bijdrage leveren aan een duurzame toekomst. Daarmee kunnen we ook resultaten boeken en nieuwe kansen ontwikkelen voor een duurzame economie in onze stad. Burgers en bedrijven zijn bereid de stap te zetten, zolang zij weten dat de lasten betaalbaar zijn en eerlijk worden verdeeld. En zij -meer dan nu- vooraf worden betrokken bij belangrijke besluiten. Samenwerking is het sleutelwoord. Wij ondersteunen initiatieven uit de samenleving en stellen burgers en bedrijven in staat om hun bijdrage leveren. Om ons heen zien we burgers, coöperaties en bedrijven die de schouders eronder zetten. Die initiatieven koesteren we en helpen we vooruit. De taak van de gemeentelijke overheid is om heldere en haalbare meerjarige doelen vast te stellen, belemmeringen weg te nemen en investeringen aan te jagen.

Ons beleid voor de komende raadsperiode:

- Een zo snel mogelijke overgang naar een betaalbare, duurzame energiemix: zonne-energie en energiebesparing. Bij de aanleg van zonneparken worden natuur en goede landbouwgronden zoveel mogelijk ontzien, zeker zolang er op daken nog volop ruimte is voor zonnepanelen.
- Inzetten op nieuwe energiebronnen als geothermie en warmtenetten en energiedragers als waterstof, die elk ook economische kansen bieden.
- Er zijn vele regelingen die investeringen in isolatie, verduurzaming of energiebesparing in je eigen huis haalbaar en betaalbaar maken. De gemeente zorgt in dat verband voor een digitaal en fysiek klimaatloket, waar je terecht kunt voor subsidies en advies op maat over de beste en meest rendabele investeringen.
- Bij de nieuwbouw van woonwijken wordt duurzaam, klimaatneutraal en meer groen de norm.
- Waar mogelijk zonneparken deels in handen laten komen van regionale bedrijven en van burgers die samenwerken in coöperaties, hetgeen het draagvlak voor die aanleg vergroot.
- In onze gemeente sportverenigingen, buurthuizen en oefenlokalen actief ondersteunen en ontzorgen in de energietransitie. Dit bespaart de vrijwilligers

in het bestuur veel werk en leidt in veel gevallen tot fors lagere kosten voor de verenigingen.

- Investeren in een zichtbare vergroening van de woonomgeving. In onze stad krijgen stadsgroen en parken voorrang op een verdere verdichting van de woonomgeving. Meer groen en vooral onderhouden groen zorgt voor een prettige leefomgeving, gaat hittestress tegen, zorgt voor een goede afwikkeling van regenwater en geeft een hoger gevoel van veiligheid. Waar dat kan planten wij in de eigen buurten zoveel mogelijk nieuwe bomen. Met die nieuwe bomen wordt Maastricht nog schoner, groener en gezonder. We streven naar een hoge kwaliteit van groenonderhoud (minimaal CROW B). De gewenste vergroening kan ook worden gerealiseerd door meer schoolpleinen te vergroenen.
- Ondersteuning van de ambitie van ZES (zero emissie stadslogistiek) waarbij vanaf 2030 uitsluitend zero-emissie bevoorrading van het stadscentrum is toegestaan. Met de overgangsfase vanaf 2025 dient ook ondersteuning te worden geboden aan de kleine lokale ondernemer en de ambulante handel.
- Belangrijk onderdeel van ZES is het verder doorontwikkelen van de zogenaamde HUBS aan de randen van de stad als overslagpunten voor bevoorrading van het centrum. Hierbij wordt bevoorrading enerzijds en afvoer van restafval slim gecombineerd. Deze aanpak kan nog worden versterkt door die bezorging zo snel mogelijk te laten gebeuren door emissievrije voertuigen.
- Mogelijkheden onderzoeken om zero - emissievoertuigen die goederen de stad inbrengen privileges te bieden, bijvoorbeeld door meer oplaadpunten te realiseren, voor deze voertuigen gratis parkeren bij oplaadpunten mogelijk te maken, ze medegebruik van busbanen te geven of ruimere venstertijden, om zo de koplopers in duurzaamheid te stimuleren.
- De gemeente blijft het voorbeeld geven door goederen duurzaam te laten bezorgen.

V - EEN BETROUWBARE EN DIENSTBARE OVERHEID

In ons land is de verhouding tussen de burger en de overheid stevig verankerd in de democratische rechtsstaat. Ieder mens telt en ieder van ons heeft gelijke rechten om mee te doen en tegelijk de verantwoordelijkheid om naar vermogen bij te dragen aan onze samenleving. Die wederkerigheid is de basis van ons idee van de verantwoordelijke samenleving. De laatste jaren zien we echter een steeds grotere afstand ontstaan tussen veel burgers en de overheid. Politiek is voor veel mensen vaak ook te complex geworden, een fenomeen dat 'diploma democratie' wordt genoemd. Wij willen die afstand graag verkleinen.

5.1 EEN DIENSTBARE GEMEENTELIJKE OVERHEID.

Een overheid die er is voor haar burgers

In onze rechtsstaat is de gemeentelijke overheid de 'dienaar van het algemeen belang van de gemeente'. Ze heeft daarvoor van de samenleving de nodige bevoegdheden en middelen gekregen om in de noodzakelijke, gemeenschappelijke noden te voorzien. Bij veel burgers, zeker die met grote problemen, is echter een gevoel van frustratie en machteloosheid ontstaan en ervaren ze problemen om zich staande te houden. Ze ervaren de gemeentelijke overheid vaak als technocratisch en vooral ingericht voor een maatschappelijke bovenlaag van hoogopgeleiden die alle regelingen snappen. De overheid ook die haar burgers vooral behandelt als consument.

Als CDA staan we voor een sterke samenleving met meer ruimte voor eigen keuzes. Dat betekent minder regels van bovenaf en meer zeggenschap en verantwoordelijkheid voor burgers zelf. In onze visie is de gemeentelijke overheid dienstbaar aan de samenleving en geeft ze mensen directe invloed op hun eigen leefomgeving. Het bestuur van de stad is er voor de mensen en niet andersom. Dat vraagt van het stadsbestuur en de politiek om een houding die erop is gericht om zo goed mogelijk in te spelen op de behoeften van de inwoners en zo goed mogelijk te luisteren naar hun wensen en noden. Het vraagt ook om een open bestuursstijl, waarbij niet alleen de inwoners waar mogelijk bij beleid en besluitvorming worden betrokken en waar dat kan ook een actieve rol krijgen maar waar coalitiepartijen en oppositiepartijen in het belang van de stad open staan voor elkaars argumenten en samen tot goede besluiten komen. We willen een slagvaardige en rechtvaardige overheid met een menselijk gezicht en ook een lerende overheid die uit zichzelf open en eerlijk is als het misgaat.

Deze slagvaardige overheid streeft er in onze visie naar dat er geen onnodig en teveel beleid wordt gemaakt en dat dit ook niet te ingewikkeld is. Ze ziet er ook goed op toe dat de gemeentelijke uitvoeringsorganisatie van dat beleid ook voldoende is toegerust om dat goed te doen en dat deze organisatie ook voldoende

mogelijkheden biedt voor direct contact met de burgers. Goed beleid vergt in onze ogen bij de praktische uitwerking daarvan ook om voortdurende correctie en aanpassing, waarbij soms zelfs de uitgangspunten van beleid heroverwogen dienen te worden.

Ons beleid voor de komende raadsperiode:

- Versterking van de kwaliteit van de besluiten en regelingen van de gemeente en de democratische controle daarop door de gemeenteraad. Te vaak is er vooral een focus op nieuw beleid, waarmee aandacht wordt verkregen. Voor de uitvoering van bestaand beleid is er nu dikwijls alleen aandacht als het misgaat. De politieke aandacht en verantwoordelijkheid voor de uitvoering versterken. Dat dient ook te gebeuren door bij het opstellen van beleid al goed na te denken over de consequenties die dat heeft voor de uitvoering, hetgeen kan gebeuren door het toepassen van een uitvoeringstoets.
- Investeren in de kwaliteit en de capaciteit van de gemeentelijke organisatie. Er wordt op toegezien dat kennis en expertise behouden blijven in de ambtelijke top en er wordt gekeken naar de juiste financiering voor belangrijke publieke taken. Gemeenteamttenaren worden ruime mogelijkheden geboden om zich verder te ontwikkelen.
- Een dienstbare overheid communiceert in begrijpelijke taal. Dat geldt voor officiële beleidsstukken en regels, maar zeker ook in het directe contact met de burger. Bij communicatie vanuit de gemeentelijke overheid kun je altijd persoonlijk contact opnemen via een naam van een medewerker en een direct telefoonnummer.
- In onze gemeente komt een loket voor burgers die zichzelf niet kunnen redden in het contact met de gemeentelijke overheid en haar uitvoeringsorganisaties. Met een casemanager wordt net zo lang gezocht tot er een oplossing is gevonden die recht doet aan hun situatie.
- Kiezen voor het toepassen van het 'Right to challenge' principe, waarbij de mogelijkheid aan burgers wordt geboden om de uitvoering van bepaalde collectieve taken ter hand te nemen: onderhoud van het park in de straat, beheer en onderhoud van het clubhuis, e.d. De gemeente is daarbij partner, ze faciliteert en stimuleert. Het Jekerdal zwembad is een goed voorbeeld van hoe burgers een taak oppakken.
- Voortzetten van het werken met een burgerbegroting, waarbij burgers aangeven wat prioriteiten zijn en welke plannen uitgevoerd moeten worden. Ze doen dit aan de hand van projecten die ze indienen. Als CDA willen het daarvoor beschikbare bedrag van 300.000 euro geleidelijk aan verhogen.
- Voor een onderzoek naar de mogelijkheden voor het invoeren van een burgerforum, waarbij een representatieve groep burgers op een bepaald beleidsterrein een advies kan uitbrengen aan de gemeenteraad.

5.2 EEN VEILIG MAASTRICHT.

Een veilige stad geeft een veilig gevoel

Veiligheid is een verantwoordelijkheid van ons allemaal. Want alleen in een veilige en rechtvaardige samenleving kunnen we echt vrij zijn. Veiligheid begint met een goed functionerende rechtsstaat en overheid, die beschermen en alert optreden tegen onrecht, overlast en criminaliteit. Maar een veilige samenleving vraagt ook om een grotere weerbaarheid van burgers en bedrijven in het voorkomen van criminaliteit. Het CDA kiest voor een veilig Maastricht, waar criminaliteit, misdaad en overlast zo weinig mogelijk voorkomen en waar inwoners, ondernemers en bezoekers vanuit een zo veilig mogelijk gevoel kunnen wonen, werken en verblijven.

Veiligheidsbeleving is de manier waarop mensen veiligheid ervaren. Dat betreft met name de sociale veiligheid, die in het geding komt als het gaat om risico's als beroving of lastiggevallen worden. Bij veiligheid gaat het echter niet alleen om die risico's, maar ook om een bonte verzameling bij burgers van gedachten, percepties, emoties en gevoelens.

De aanpak van veiligheid dient niet gebaseerd te zijn op reacties op allerlei veel voorkomende incidenten, maar vraagt om een brede samenhangende aanpak. Het gaat daarbij niet alleen om de bestrijding van grote zaken als criminaliteit en ondermijning, maar vooral ook om de veiligheid en dagelijkse leefbaarheid in buurten. Die gewenste samenhang komt vooral tot uiting in allen die bij het borgen van een goede veiligheid betrokken zijn. Dat betreft zowel de inzet van politie, de handhavers en het toezicht als de deelname van onderwijs, zorg, hulpverleners, welzijn en woningcorporaties. Met name die laatste groep instellingen speelt een rol bij de vroegtijdige correctie van ongewenst gedrag en het beslechten van conflicten, maar ook bij preventie doordat onveiligheid wordt voorkomen door bijvoorbeeld bevordering van burgerparticipatie. We pleiten ook voor het vergroten van de bewustwording en weerbaarheid van burgers en ondernemers en willen meer mogelijkheden bieden om zelf een bijdrage te leveren aan onze veiligheid.

Ons beleid voor de komende raadsperiode:

- Een weerbare samenleving begint met het besef en de verantwoordelijkheid dat iedere burger zelf kan bijdragen aan de veiligheid. Door kinderen goed op te voeden, door in het onderwijs alert te zijn op signalen dat kinderen in de problemen zitten of door in de eigen buurt verloedering tegen te gaan.
- Vergroten van de alertheid op en het stimuleren van burgerinitiatieven op het gebied van veiligheid. Hulp aan ondernemers in het voorkomen van witwassen of dienstverlening aan criminelen.
- In buurten is soms sprake van intimidatie door personen of groepen die denken dat ze alles mogen. Door de Veilige Buurten Aanpak en de Veilige Buurten Teams zal zowel gewerkt moeten worden aan repressie als aan zorg en preventie. Bij dat alles is het van belang om in te zetten op een structurele en integrale wijkaanpak.

- Voorstander van een drugsbeleid dat een einde maakt aan de normalisering en de romantiek van drugs en drugsgebruik. Drugsoverlast terugdringen door naast de handhavinginzet ook ruime aandacht te geven aan de preventie- en zorgkant. In dat verband versterken van de voorlichting aan jongeren over de gevaren van drugsgebruik.
- Zakkenrollerij en straatroof komen relatief veel voor in de binnenstad. Dat geldt ook voor fietsendiefstal. Omdat dit alles leidt tot gevoelens van onveiligheid, zal zo goed mogelijk opgetreden dienen te worden tegen de genoemde criminele activiteiten. Meer surveillance door politie in de binnenstad kan helpen bij het terugdringen van deze criminaliteit.
- Veel wijkteams van de politie zijn structureel onderbezet. Het versterken van de basisteams, is noodzakelijk, zodat de wijkagent vaker zichtbaar op straat aanwezig is en snel kan optreden bij inbraken, ruzies en andere vormen van overlast en criminaliteit die de leefbaarheid verstoren. Het aantal volledige arbeidsplaatsen voor handhaving dient te worden uitgebreid, mede om meer handhaving 's avonds mogelijk te maken.
- Steun aan de aanpak om te werken met de 'Veiligheidsmonitor Maastricht', die steeds gegevens biedt om de uitwerking van het beleid te toetsen. Hoewel die monitor een positieve ontwikkeling van de veiligheid laat zien, is er nog voldoende werk om te kunnen spreken van een echt veilige stad.
- Blijvend investeren in brandweezorg, waardoor materieel en kennis op niveau blijven.

5.3 MAASTRICHT: EEN ECHE CULTUURSTAD

Kunst en cultuur verrijken ons leven

De gemeentelijke overheid speelt een belangrijke rol bij het ondersteunen en bevorderen van de kunst en de cultuur in onze stad. Cultuur is namelijk sterk bepalend voor de toekomst van onze stad, mede door de invloed die zij heeft op tal van facetten van onze samenleving. Ze is van invloed op de economie, doordat ze zorgt voor een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor hoger opgeleiden en vormt ook een belangrijk motief om onze stad te bezoeken. Ze is van belang voor de sociale samenhang, omdat gezamenlijk genieten van cultuur onze inwoners bij elkaar brengt en contact en dialoog stimuleert. Ze zorgt bij de Maastrichtenaren ook voor ontspanning, ontmoeting, zelfontplooiing en verdere ontwikkeling van de creativiteit. Musea, theater e.d. zijn 'de sportscholen van de geest'.

Maastricht is een stad met een concentratie en diversiteit van culturele instellingen en organisaties, zowel op professioneel- als op amateurniveau. Ze behoort met haar hoogwaardige culturele infrastructuur tot een van de zeven culturele brandpunten van Nederland. Er is de achterliggende jaren geïnvesteerd in een goede culturele infrastructuur, die onder andere tot uiting komt in de nieuwe filmtheaters, het poppodium aan het Bassin, de verbouwing van het theater aan het Vrijthof, de nieuwe mogelijkheden van Centre Ceramique, de Muziekgieterij en de nog te realiseren Middenzaal. De stad beschikt ook over een volledig palet aan

kunstonderwijs en telt een aantal aantrekkelijke musea. Het cultureel erfgoed in de vorm van de historische binnenstad is voor velen een inspiratiebron. Maar

Maastricht is ook rijk aan immaterieel erfgoed en culturele tradities. De stad heeft de beschikking over een verscheidenheid aan amateurverenigingen als harmonieën, fanfares, koren, amateurtoneel - verenigingen en koren. Maastricht koestert ook haar evenementen als de Reuzestoet en de Heiligdomsvaart. Dat alles houdt de stad levendig en zorgt ook voor een band met het verleden.

Een belangrijk verbeterpunt is gelegen in de deelname aan de culturele mogelijkheden. Voor te veel inwoners geldt nog dat gevestigde instellingen als podia, musea en tentoonstellingen een te hoge drempel hebben. Naast financiële argumenten om niet deel te nemen, is ook van toepassing dat veel mensen zeggen 'cultuur is niets voor mij' of 'daar voel ik me niet thuis'. Als CDA willen die deelname graag verbeteren.

Ons beleid voor de komende raadsperiode:

- Een goede afstemming tussen en samenwerking van de professionele culturele instellingen, die onder ander tot uiting kan komen in samen het publiek benaderen, samen contact zoeken met het onderwijs en samen producties maken.
- Samenwerking dient ook te worden bevorderd tussen professionele kunsten en amateurs. Ze hebben elkaar nodig en vullen elkaar aan. Festivals kunnen bijvoorbeeld niet plaatsvinden zonder de hulp van vele vrijwilligers.
- Gezamenlijk gebruik van professionele voorzieningen door professionals en amateurs. Dat betreft o.a. het Theater aan het Vrijthof met toekomstige Middenzaal, de Muziekgieterij en Centre Ceramique.
- Amateurvereniging op het gebied van kunst en cultuur dienen adequaat te worden gesubsidieerd door de gemeente.
- Deelname aan culturele activiteiten dient vergroot te worden door kinderen uit arme gezinnen muziek- en danslessen te laten volgen, waarvan de kosten komen uit het Jeugdcultuurfonds waarin Maastricht participeert. Een goede kunst- en cultuureducatie draagt daar zeker ook toe bij.
- Investeren in het unieke karakter van Maastricht (2e monumentenstad van het land) door te zorgen voor voldoende uitgaven voor beheer en onderhoud van ons culturele erfgoed (waardevolle monumenten en kerken, ondersteunen kerkervisie, publieke kunstcollecties, gevelstenen, archieven), maar ook voor ons immateriële erfgoed (Volksfeesten, lokale tradities, Maastrichtse taal e.d.). Van belang is dat gemeentelijke regelingen aansluiten bij provinciaal beleid, zodat monumentensubsidies niet aan Maastricht voorbijgaan.
- Meer kunst in de openbare ruimte.
- Organisatie van relatief kleinschalige stadsfestivals in de zomer.

6 - WAARDEN EN TRADITIES

Waarden en tradities versterken het gevoel dat we als gemeenschap bij elkaar horen en hier thuis zijn. Tegelijk zien we in religie, cultuur en onze regionale identiteit ook de veelkleurigheid van onze stad. In het samengaan van die gemeenschappelijkheid en verscheidenheid ligt het bijzondere karakter van ons

MAASTRICHT: EEN STAD VAN WAARDEN EN TRADITIES.

Beschermen wat ons bindt en dierbaar is

Wij kiezen voor een samenleving van mensen die onderling verbonden zijn in een sterke gemeenschap. Die verbondenheid gedijt niet op een kale ondergrond. Er is meer dat ons bindt en het gevoel geeft bij elkaar te horen dan het enkele feit dat we met elkaar in dezelfde stad wonen. Maastrichtenaren hechten aan hun taal, cultuur, religie, tradities en folklore. Deze vormen onze Maastrichtse identiteit en geven betekenis en kleur aan ons leven van elke dag. In de diverse en veelkleurige samenleving die ook Maastricht is, vraagt dit om respect in de omgang met elkaar en de verantwoordelijkheid om de vrijheid van anderen te beschermen en te bewaren.

We zijn een stad die ruimte biedt voor mensen met hele verschillende achtergronden en levensovertuigingen. Door de instroom van studenten en ook door migratie zijn er veel nieuwe stadgenoten bijgekomen met nieuwe en andere religieuze en culturele achtergronden die nog niet allemaal de 'Mestreechter geis' kennen. Willen we goed samenleven, dan zullen we elkaar willen en moeten ontdekken en voor elkaar open staan, beginnend bij verwondering en nieuwsgierigheid en zoekend naar wat ons bindt. Onze gedeelde waarden en normen, waar we het dus samen over eens zijn, zijn niet vrijblijvend. Van mensen die al lang in Maastricht wonen mag worden verwacht dat ze gastvrij zijn naar alle nieuwkomers in onze stad. Van nieuwkomers mag worden verwacht dat ze onze waarden en normen respecteren en onze fundamentele waarden en normen die in onze grondwet zijn opgenomen ook onderschrijven. Ons verhaal van waarden en normen is geen nostalgie naar vroeger, maar een solide basis voor een gezamenlijke toekomst. Een goed besef van gedeelde waarden en de onderlinge spelregels is nodig om in onze stad met elkaar samen te leven. Normen en waarden vormen een essentieel onderdeel van onze samenleving. Toch zijn er ook bewoners van onze stad die zijn gaan geloven in een vrijheid zonder verantwoordelijkheid en in een wereld van rechten zonder plichten. We zien daardoor ook een toenemend gebrek aan solidariteit ontstaan, dat ertoe leidt dat te veel mensen tussen wal en schip vallen. Zij kunnen niet participeren in onze participatiemaatschappij en velen kampen met vereenzaming. Als CDA kiezen we voor samen: met en voor elkaar samenwerken voor de waarden die we met elkaar delen, voor de waarden waarop onze samenleving is gebouwd.

Waarden en tradities zijn dan ook geen doelen op zich, maar middelen om mensen samen te brengen, om ze samen te laten werken en om ze met elkaar te verbinden. Gemeenschapszin en waarden en tradities helpen om ons thuis te voelen in een onrustige wereld. Als we 'nee' durven zeggen tegen het onfatsoen, de mateloosheid en het soms doorgesloten individualisme bouwen we aan een sterke samenleving waarin respect en saamhorigheid de norm zijn en gemeenschapszin de belangrijkste waarde. Bestaande waarden en tradities winnen aan respect en belang als ze ook aangepast worden en er nieuwe waarden en tradities kunnen ontstaan.

Ons beleid voor de komende raadsperiode:

- Religie en kerkgenootschappen vervullen een essentiële rol in onze samenleving. Daarom pal staan voor de bescherming van de vrijheid van godsdienst die aan iedereen de ruimte laat om zijn geloof inhoud en vorm te geven, ook in het publieke domein.
- In het gemeentelijk beleid is voor racisme en discriminatie is geen enkele plaats in onze Maastrichtse samenleving. Uitsluiting en belediging op basis van welke grond dan ook is een gif dat verhoudingen tussen mensen en groepen verziekt en mensen uit elkaar drijft.
- Politici hebben een voorbeeldfunctie en dienen in hun handelen en optreden dat ook te laten zien.
- Ondersteuning van lokale activiteiten uit de samenleving die gericht zijn op binding en ontmoeting van mensen onderling. Nieuwkomers dienen zoveel als mogelijk betrokken te worden bij buurtactiviteiten, initiatieven en verenigingen. Dat is ook een prima remedie tegen radicalisering.
- De gemeente Maastricht geeft blijk van waardering voor en erkenning van veteranen. Ze stelt hiervoor beleid op.
- Uitgaven voor beheer en behoud van het cultureel erfgoed op peil houden, van waardevolle monumenten en kerken tot publieke kunstcollecties, archieven en documenten. Maar ook volksfeesten, lokale tradities en andere voorbeelden van immaterieel erfgoed die mensen over generaties heen inspiratie geven, verdienen onze bescherming.
- Inzetten voor een medialandschap waarin Maastricht TV een belangrijke plaats heeft. Deze vervult niet alleen een belangrijke rol in de lokale nieuwsvoorziening, maar ook bij het behoud van de eigen Maastrichtse taal. Initiatieven als 'Wat is loos in Mestreech' en dergelijke verdienen op basis van dezelfde overweging ook steun.

Dit verkiezingsprogramma is geschreven onder leiding van Léon Kerckhoffs.